

”Hvad vil du være”

Forståelser af ungdom

v/ Phd/cand.jur Helle Rabøl Hansen /NOISE

Homos Luventus

Hovedpunkter i Homos Luventus oplæg

- 1) "Jeg og vi" – unges fællesskaber og udenforskaber
- 2) Ensomhed og mobning på ungdomsuddannelserne
- 3) En ungdomsdefinition

1) "Jeg og vi" – unges fællesskaber og udenforskaber

- 1) Unges fællesskaber (også det at stå udenfor) udgør en udviklingsbetingelse for tilblivelse i selskab med opvækstvilkår i familien og institutioner/skole/uddannelser.
- 1) Fokus på fællesskabssiden af den unges liv, selvom man ikke møder den unges fællesskaber. (Prismestrategien)
- 1) Behov for skærpet interesse pga stigende mental mistrivsel hos unge.

Hvorfor beskæftige sig med unges fællesskaber/udenfor-skaber?

- 1) Unges fællesskaber (også det at stå udenfor) udgør en udviklingsbetingelse for tilblivelse i selskab med opvækstvilkår i familien og institutioner/skole/uddannelser.
- 1) Fokus på fællesskabssiden af den unges liv, selvom man ikke møder den unges fællesskaber. (Prismestrategien)
- 1) Behov for skærpet interesse pga stigende mental mistrivsel hos unge.

Psykisk mistrivsel - unge

15% af alle børn har været i behandling for en psykisk lidelse, inden de fylder 15 år. (Sundhedsstyrelsen 2018)

Psykisk mistrivsel stigning i de sidste 10 år.:

Er det progressiv samfundsudvikling? Man går til lægen, når man har ondt i psyken? Men...

Mentale helbredsproblemer udgør den største sygdomsbyrde blandt børn og unge fra 1 til 24 år (Sundhedsstyrelsen 2018).

Sårbarhed som fænomen? Som normalitet?

<https://politiken.dk/debat/art7323135/Vi-har-brug-for-sårbare-ung>

At forklare en depression

”...Det er svært at forklare, hvis man ikke har prøvet det. ...jeg er ligesom fanget, sådan inde i et mørke, jeg kan ikke komme ud, og jeg er der hele tiden uanset, hvad der sker. ..Og så får jeg denne her sorte, sorte samvittighed, for jeg synes, jeg burde være glad, for jeg sulter jo ikke vel? Jeg er ikke i krig, vel? Mine forældre er søde..og sådan”. (Emilie 20 år).

Nye målgrupper for unge i sårbare positioner?

At være ung er et vilkår i sig selv.

Hvorfor er der en stigning af
mentale udfordringer for unge?

Unge i eksistentielle modsætninger

Vild? Styrke?	MILD? Udfordring?
Alt synes muligt. Børn af to velfærdsgenerationer (* etnicitet)	Vise gode karakterer og god karakter. Når det ikke lykkedes giver unge sig selv skylden. (Nielsen et al 2013. Hansen et al. 2018)
"Me, me, me" generationen?	Eller "we, we, we"
100 % institutionsgeneration/ stor institutionskapital /"eksperter" i at være deltagere i formelle, sociale sammenhænge	Behov for at møde "primær omsorg" i skoler og under uddannelser
Vækst *) I transition	Værenhed
Reflekterede, dannede, moderne	sårbare

*) at blive transitpositioneret

Med anlog-inspiration fra kønsteori (Butler, Haavind og Søndergaard...) om subjekter der kønnes, kan man spørge....

Hvordan unger samfundet de unge? At unges.

Forventninger om at det at være ung er at være i vækst...at være på vej til at blive noget. Det støder mod unges oplevelser af allerede at være nogen. At være en person forbindes ofte af den unge selv med vennelivet....

Klasseforskelle?

Fattige unge. Nedslag i ungeliv 1

Unge fra familier der lever under fattigdomsgrænsen har en større risiko for at være socialt tripleramt: hjemme, skole og i vennelivet generelt.

Digitale eksponeringer skygger for klasseforskelle (Hansen in press)

Skoler, ungdomsuddannelser og vejledere: find interventionshåb i mønsterbryderforskningen. Her vises skolens afgørende betydning for at bryde negativ social arv (Elsborg, Hansen & Hansen 1998)

Vrede unge. Nedslag 2

Psykiske tilstande der (også) kan forstås som sociale interaktioner:

- Man er vred på noget eller på nogen
- Man sørger over at miste en relation

Jeg er integreret i den anden (de andre), så vrede og sorg kan ikke forstås isoleret fra det relationelle

(Butler 2004)

Er der 4-dimensionelle ramte?

At være brun i hvidt.. (Hansen in press)

*”Jeg skal hele tiden være dobbelt så sød og
dobbelt så god for at blive accepteret”*

(arabisk dreng 15 år)

Modsatninger oplevet fra
forældreperspektiver

Jeg vil selv.....Men...

.....putter du mig, når jeg har det
svært?

Exit skole – entre bande

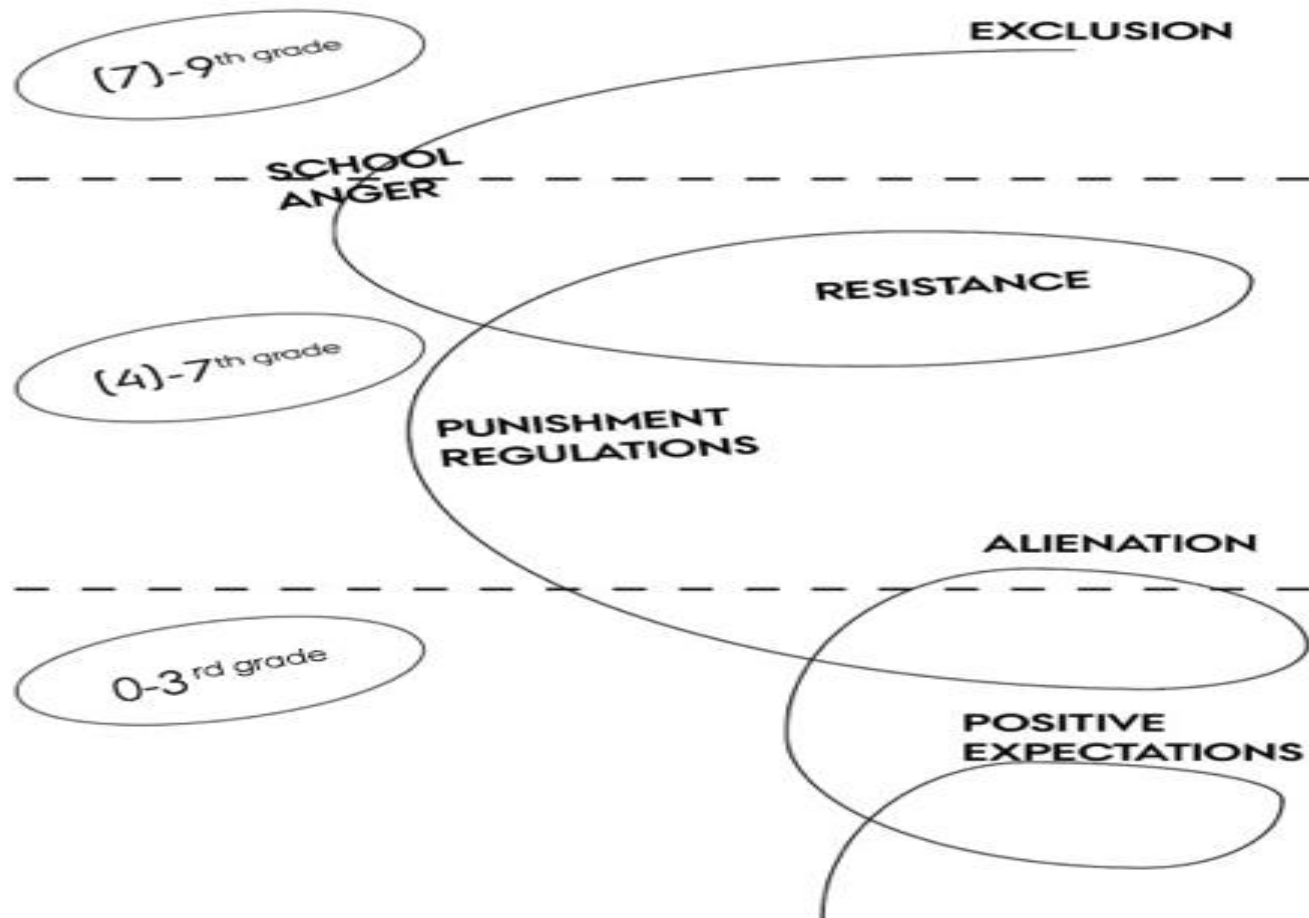
- *”...Det handler om kærlighed...Brødrene elsker mig”..*

På den korte bane kan gadens miljø og bander / semibander give det, som skolen ikke kan set fra røddernes perspektiv:

- 1. Stærk og meningsfuld belonging*
- 2. Dynamisk læring*
- 3. Status, fascination*
- 4. Genindtrædelse i samfundet (subkulturel samfund)*

Skolenarrativer og kriminalitet

SPIRAL OF MARGINALIZATION, CONFLICT AND EXCLUSION MOVEMENTS

Perspektivsammenstød i skolen

Kl. 8.05

- Lærer til en 3 mandsgruppe, der snakker sammen indbyrdes: *"Ta jeres bøger frem"*
- Elev: *"Ta selv dine bøger frem"*
- Lærer: *"Kom nu....ikke?"*

Ordudvekslinger om at deltage eller ikke deltage i undervisningen fortsætter 10 minutter ind i timen.

- Lærer: *"Enten tager i bøgerne frem – eller også forlader I undervisningen".*

Kl. 8.17

Læreren begynder undervisningen – de tre drenge har forladt timen.

Drengene positioneres som:

Elev: *"De er ligesom de styrende, og der er mindst to drenge, der er gået ud af klassen på grund af dem"*

Klasselærer: *"De bidrager ikke til fællesskabet"*

Drengene siger om sig selv:

Ali: "Vi går langt for vores *pals....*"

Hvad er der på spil her?

"De bidrager ikke til fællesskabet"

Vs

*"Vi går langt for vores *pals...*"*

Fællesskabet - fællesskaber

Skolen og lærernes forståelser af fællesskabet er fællesskab om at få undervisning til at lykkes.

Hvad er fællesskab for de tre drenge?

Betydning af *pals* - *palscredo*

- ”...når en af os får skæld ud – får alle skæld ud”
- ”Har jeg bare en mønt tilbage, så deler jeg med dem”

At gå langt betyder at troskab og loyalitet rettet mod vennerne vægter mere end loyalitet mod skole.

Krøllede skoleliv – nedslag fra interviews på en produktions-skole i juni 2016

- Det vurderes af skoleledelsen, at 98 % af eleverne på den givne prod.skole har haft ”negativ skolegang”.
- Negative forhold til lærerne, faglige udfordringer, stærkt skolehad, eksklusioner, ensomhed og mobning dominerer narrativerne om ”krøllede skoleliv”.

Om grundskolen set fra ungeperspektiver (produktionsskole interviews)

- "Jeg hadede, hadede, hadede skolen"(Dreng 18 år)
- "Alt hvad jeg lærte i skolen, har jeg lært mig selv. Min dansklærer sagde, at jeg aldrig ville lære at læse. Jeg tænkte, at det er f..... løgn, og så lærte jeg det mig selv i en sommerferie". (Dreng 18 år).
- "Det var mange år i helvede" (Pige 17 år).
- "Jeg husker ikke en eneste dag, hvor jeg ikke var nervøs eller bange i skolen" (Pige 19 år)

Summe med sidemanden (1)

- 1) Hvad er din erfaring med at spørge den/de unge du vejleder om deres sociale liv med vennerne?
- 2) Giv et eksempel på, hvordan og hvad du spørger ind til, når det gælder den/de unges sociale liv med vennerne

Skolefraværets 4 x P

Hvor mange er de? Hvad er mørketallet?

Passivitet – *man holder ud uden at holde af (Kun kroppen sendes i skole) Fravær som aspekt af det fraværende-*

Performance – *man gider ikke, men man spiller med*

Pjæk – *man bliver væk*

(OECD 2016: 33% danske elever pjækker jævnligt i 9.klasse (fjerdesidstepladsen ud af 42 lande)

Protest – *man kommer i skole, men man er konstant i opposition/kamp/vrede *)*

(Hansen in press)

Den store mobbemisforståelse:

Fællesskab vs mobning

2) Mobning og ensomhed på ungdomsuddannelserne

Mobbemisforståelse:

~~Fællesskab vs mobning~~

Mobning er et FÆLLESSKAB – ET **udstødelses-vi**

...en uformel fællesskabsudstødelse
i en formel, social sammenhæng (fx i
en uddannelsesinstitution)

En måde at finde mening på i en
sammenhæng uden sammenhæng...

Mobbe- ensomheds og trivsel*blindhed* på ungdomsuddannelserne

Jamenficering 😊 (Hansen in press 2019):

”Hun passede ikke ind i klassen”..

”Han var ikke ligefrem gymnasieegnet”..

”Du ved nok en enspændertype” ...

”Han kæmpede med en masse psykiske problemer” ...

”Tror der gik meget hash iden”

”Det var ret tilfældigt, at han startede her. Noget skulle han jo lave”

Blindhed for fællesskabernes kontekst og drivkræfter

- 1) *longing for belonging* som biologisk og kulturel drivkraft
- 2) Uddannelse er ikke kun dannelse men kan også opleves som forbandelse: faglig præstationspres / social præstationspres*) / vurderingskonstant / meningsløs / kedelig.
- 3) Social præstationspres folder sig ind/ud i de semistrukturelle sociale optagelsesritualer: På STX fx: Ruslege, fester, blå bog, hue.....
- 4) Det overses, at ungdomsuddannelse ligger parallelt med den uformelle uddannelse i UNGDOM.

At erobre en agenda på ungdomsuddannelserne

En fællesskabsforståelse af.....en sociokulturel forståelse af ensomhed, trivsel og mobning betyder opgør med en skyldpådragende og ensidig individualiseret tilgang

- 1) Selvvalg til ungdomsuddannelserne betyder ikke selvansvar for at blive optaget i det sociale liv på uddannelsen.
- 2) Fokus på uddannelsesstedets lokale fællesskaber (klasse, hold, linje..). Fokus på udvidet tolerance. At få ansvar for andres trivsel.
- 3) Fællesskabende didaktik

Kan man bygge bro fra jeres viden om den/de unge til skoler og uddannelser? (Den narrative bro)

3) Et bud på en ny ungdomsdefinition

- Ungdom er tiden mellem det et samfund forstår som barndom og voksendom. Ungdomstiden er kendetegnet af vekselvirkningsforhold mellem at være i (forventet) *vækst* biologisk, socialt og kulturelt og at være *værende*....